

Asia C-397/20:**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

20.8.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Cour de cassation (ylin tuomioistuin, Ranska)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

1.4.2020

Valittaja:

SR

I. Pääasian kohde

- 1 Pääasiassa on kyse sellaisten tutkintatoimenpiteiden pätemättömyyden toteamiseen tähtäävästä valituksesta, joihin on ryhdytty sisäpiirikaupan rikostunnusmerkistön täyttävän teon johdosta vireille pannussa tutkintamenettelyssä. Valittaja on riitauttanut muun muassa kirjautumistietojen käytön, joka on tapahtunut sellaisten kansallisten oikeussääntöjen nojalla, joiden se katsoo olevan ristiriidassa unionin oikeuden (direktiivi 2002/58/EY), Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa.

II. Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

- 2 Cour de cassation (ylin yleinen tuomioistuin, Ranska) katsoo, että pääasian ratkaisu edellyttää, että Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetaan SEUT 267 artiklan nojalla kysymyksiä, jotka koskevat markkinoiden väärinkäytöstä annettujen unionin oikeussääntöjen tulkintaa sekä sitä, millä tavoin ne on sovitettava yhteen henkilötietojen suojaa koskevien vaatimusten kanssa, ja tarvittaessa mahdollisuutta pitää väliaikaisesti voimassa tällaisen väärinkäytön torjumiseksi annetun kansallisen lainsäädännön vaikutukset, jos se katsotaan unionin oikeuden vastaiseksi.

III. Ennakkoratkaisukysymykset

”1) Eivätkö sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista 28.1.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY 12 artiklan 2 kohdan a ja d alakohta sekä markkinoiden väärinkäytöstä 16.4.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 596/2014, jolla ensin mainittu säädös korvattiin 3.7.2016 alkaen, 23 artiklan 2 kohdan g ja h alakohta, tarkasteltuina kyseisen asetuksen johdanto-osan 65 perustelukappaleen valossa, anna, – kun otetaan huomioon, että välitetyt tiedot ovat salaisia ja se, että kohteena voi olla suuri yleisö, – kansalliselle lainsäätäjälle mahdollisuutta velvoittaa sähköistä viestintää harjoittavat operaattorit säilyttämään kirjautumistiedot väliaikaisesti mutta yleisesti, jotta direktiivin 11 artiklassa ja asetuksen 22 artiklassa mainittu viranomainen voi silloin, kun tiettyjen henkilöiden on syytä epäillä osallistuneen sisäpiirikauppaan tai markkinoiden manipulointiin, vaatia operaattorilta sen hallussa olevat tallenteet tietoliikennetiedoista, jos on syytä olettaa, että tällaisilla tutkinnan kohteeseen liittyvillä tallenteilla voi olla merkitystä näytön saamiseksi väärinkäytöksen tapahtumisesta, ja mahdollistaa näin muun muassa sellaisen asianomaisten välisen yhteydenpidon jäljittämisen, joka on tapahtunut ennen epäilysten heräämistä?”

2) Olisiko siinä tapauksessa, että Cour de cassation joutuisi unionin tuomioistuimen vastauksen perusteella toteamaan, ettei kirjautumistietojen säilyttämistä koskeva Ranskan lainsäädäntö ole unionin oikeuden mukainen, mahdollista, että tämän lainsäädännön vaikutukset pidettäisiin tilapäisesti voimassa, jotta välttyttäisiin oikeudelliselta epävarmuudelta ja jotta tätä ennen koottuja ja säilytettyjä tietoja voitaisiin käyttää johonkin kyseisen lainsäädännön mukaisista tarkoituksista?

3) Voiko kansallinen tuomioistuin pitää tilapäisesti voimassa sellaisen lainsäädännön vaikutukset, jonka nojalla markkinoiden väärinkäyttöä koskevissa asioissa tutkinnasta vastaavan riippumattoman hallintoviranomaisen virkamiehet voivat hankkia kirjautumistietoja ilman tuomioistuimen tai jokin muu riippumaton hallintoviranomaisen suorittamaa ennakkovalvontaa?”

IV. Sovellettavat oikeussäännöt

1. Unionin oikeussäännöt

Henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla 12.7.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/58/EY (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi)

15 artikla [artiklaan on vedottu, mutta sitä ei ole lainattu ennakkoratkaisupyyntöissä]

Sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista (markkinoiden väärinkäyttö) 28.1.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/6/EY

12 artiklan 2 kohdan a ja d alakohta

”[–]

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja valtuuksia käytetään kansallisen lainsäädännön mukaisesti, ja niihin kuuluu vähintään oikeus, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 6 artiklan 7 kohdan soveltamista:

a) saada tutustua kaikkiin asiakirjoihin niiden muodosta riippumatta ja saada jäljennös niistä;

[–]

d) vaatia olemassa olevia tallenteita puheluista ja tietoliikenteestä;

[–]”

Markkinoiden väärinkäytöstä (markkinoiden väärinkäyttöasetus) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY ja komission direktiivien 2003/124/EY, 2003/125/EY ja 2004/72/EY kumoamisesta 16.4.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 596/2014

23 artiklan 2 kohdan g ja h alakohta

”Voidakseen hoitaa tämän asetuksen mukaiset tehtävänsä toimivaltaisilla viranomaisilla on oltava kansallisen lain mukaisesti vähintään seuraavat valvonta- ja tutkintavaltuudet:

[–]

g) pyytää sijoituspalveluyritysten, luottolaitosten tai rahoituslaitosten hallussa olevia tallenteita puhelin keskusteluista tai sähköisestä viestinnästä tai tietoliikennetiedoista;

h) vaatia kansallisen lainsäädännön sallimissa puitteissa televiestintäoperaattorin hallussa olevia tietoliikennetietoja, jos voidaan perustellusti epäillä 14 artiklan a tai b alakohdan tai 15 artiklan rikkomista ja jos näillä tiedoilla saattaa olla merkitystä tutkittaessa tällaista rikkomista;

[–]”

2. *Kansalliset oikeussäännöt*

Rahataloutta ja rahoitusmarkkinoita koskevien säädösten koonnos (code monétaire et financier, jäljempänä rahoitusmarkkinalaki)

L-621-10 §:n 1 momentti

”Tutkinta- ja valvontaviranomaiset voivat vaatia luovutettavaksi mitä tahansa dokumentteja, niiden alustasta riippumatta, tutkinnan ja valvonnan tätä edellyttäessä. Tutkintaviranomaiset voivat vaatia, että niille toimitetaan tiedot, jotka televiestintäoperaattorit tallentaneet ja joita ne ovat käsitelleet postilaitoksesta ja sähköisestä viestinnästä annetun lain L. 34-1 §:n puitteissa ja joita luottamuksesta digitaalitalouteen annetun 21.6.2004 annetun lain nro 2004-575 (loi pour la confiance dans l'économie numérique, no 2004-575 du 21 juin 2004) 6 §:n I kohdan 1 ja 2 alakohdassa mainitut palveluntarjoajat tallentavat ja käsittelevät, ja saada niistä jäljennös.”

Postilaitosta ja sähköistä viestintää koskevien säädösten koonnos (code des postes et des communications électroniques, jäljempänä posti- ja telelaki)

L.34-1 §

”[– –]

II. Sähköisen viestinnän operaattorit [– –] poistavat tai anonymisoivat kaikki tietoliikennettä koskevat tiedot, ellei III kohdassa toisin säädetä [– –].

[– –]

III. Rikosten selvittämisen, toteamisen ja syyteharkintaan saattamisen tätä edellyttäessä [– –] toimenpiteitä, joiden avulla tietuystyypiset tekniset tiedot poistetaan tai anonymisoidaan, voidaan lykätä korkeintaan vuodella. [– –]”

R.10-13 §

”Televiestintäoperaattorit säilyttävät L. 34-1 §:n III kohdan mukaisesti rikosten selvittämisen, toteamisen ja syyteharkintaan saattamisen tätä edellyttäessä:

- a) tiedot, joiden perusteella käyttäjä voidaan tunnistaa;
- b) sähköisessä viestinnässä käytettyjä päätelaitteita koskevat tiedot;
- c) kunkin viestintätapahtuman tekniset ominaisuudet sekä päivämäärän, kellonajan ja keston;
- c) tilattuja tai käytettyjä lisäpalveluja ja niiden tarjoajia koskevat tiedot
- d) tiedot, joiden perusteella viestintätapahtuman vastaanottaja tai vastaanottajat kyetään tunnistamaan.”

Cour de cassation täsmentää, että kirjautumistietoja ovat tiedot, jotka syntyvät tai joita käsitellään viestintätapahtuman johdosta ja jotka koskevat viestinnän tapahtumisolosuhteita ja palvelun käyttäjiä, ei kuitenkaan tietoja viestien sisällöstä.

V. Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 3 Rikostutkinta sisäpiirikaupan ja rikoksen salaamisen tunnusmerkistön täyttävistä teoista aloitettiin 22.5.2014.
- 4 Autorité des marchés financiers'in (rahoitusmarkkinoiden valvontaviranomainen, AMF) pääsihteerin 23.9. ja 25.9.2015 tekemän ilmoituksen, johon oli liitetty kyseisen riippumattoman viranomaisen toimittamasta tutkinnasta peräisin oleva aineisto, johon sisältyi muun muassa puhelinliittymien käyttämistä koskevia henkilötietoja, johdosta tutkinta laajennettiin CGG:n, Airgasin ja Air Liquidien arvopapereihin ja kaikkiin näihin mahdollisesti kytköksissä oleviin rahoitusvälineisiin edellä mainittujen rikostunnusmerkistöjen ja näiden lisäksi osallisuutta, korruptiota ja rahanpesua koskevien tunnusmerkistöjen osalta.
- 5 AMF:n virkamiehet tukeutuivat rahoitusmarkkinalain L.621-10 §:ään kootakseen tietoja edellä tarkoitettusta puheliittymien käytöstä.
- 6 Valittaja, jota vastaan oli aloitettu 29.5.2017 syyteharkinta Airgasin arvopapereihin ja siihen kytköksissä oleviin rahoitusvälineisiin liittyvistä teoista muodostuvan sisäpiiritiedon väärinkäytön perusteella, vaati 28.11.2017 tekemällään hakemuksella tutkintatoimenpiteiden toteamista pätemättömiksi.
- 7 Cour d'appel de Paris'n rikostutkintajaosto ratkaisi hakemuksessa esitetyn vaatimuksen 7.3.2019 antamallaan tuomiolla.
- 8 Valittaja teki tästä tuomiosta kassaatiovalituksen.
- 9 Valittajan esittämistä neljästä valitusperusteesta ensimmäinen, kolmas ja neljäs on hylätty ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä annetulla välipäätöksellä, eikä niillä ole merkitystä nyt esitettävän ennakkoratkaisupyynnön kannalta.
- 10 Toinen valitusperuste koskee Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 ja 8 artiklan, direktiivin 2002/58 15 artiklan, Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7, 8, 11 ja 52 artiklan, posti- ja telelain L.34-1 §:n ja R. 10-13 §:n, rahoitusmarkkinalain L. 621-10 §:n, sellaisena kuin se oli voimassa 26.7.2013 annetulla lailla nro 2013-672 muutettuna, rikosprosessilain (code de procédure pénale) 591 §:n ja 593 §:n rikkomista sekä unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen ja todisteiden hankinnan lainmukaisuuden periaatteen loukkaamista.

VI. Valittajan pääasiassa esittämät keskeiset perustelut

- 11 Valittaja moittii valituksenalaista tuomiota siltä osin kuin sillä hylättiin väite posti- ja telelain L. 34-1 §:n ja rahoitusmarkkinalain L. 621-10 §:n ristiriidasta direktiivin 2002/58 ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan kanssa.
- 12 Valittaja esittää unionin tuomioistuimen todenneen 2.10.2018 antamassaan tuomiossa *Ministerio Fiscal* (C-207/16, EU:C:2018:788, 35 kohta), että direktiivin 2002/58 15 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä sen 2002/58 3 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että ”sen soveltamisalaan kuuluu paitsi lainsäädännöllinen toimenpide, jossa velvoitetaan nämä palveluntarjoajat säilyttämään liikenne- ja paik[annus]tiedot, myös lainsäädännöllinen toimenpide, joka koskee kansallisten viranomaisten oikeutta saada kyseisten palveluntarjoajien säilyttämiä tietoja”.
- 13 Unionin tuomioistuin on 21.12.2016 antamassaan tuomiossa *Tele2 Sverige ja Watson ym.* (C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970) todennut, että direktiivin 2002/58 15 artiklan 1 kohta ”edellyttää väistämättä, että siinä tarkoitettujen kansallisten toimenpiteiden, kuten tietojen säilyttämistä koskevien toimenpiteiden rikollisuuden torjumiseksi, kuuluvat tämän direktiivin soveltamisalaan” (73 kohta). Rikostutkintajaosto katsoi, että riitautetut kansalliset säännökset eivät kuulu direktiivin 2002/58 soveltamisalaan, sillä perusteella, että ”– – unionin tuomioistuin näyttää tekevän merkityksettömiksi direktiivin 1 artiklan 3 kohdan säännökset”, ja sivuutti näin unionin tuomioistuimen direktiivistä omaksuman tulkinnan.
- 14 Edellä mainitussa, 21.12.2016 antamassaan tuomiossa *Tele2 Sverige ja Watson ym.* (C-203/15 et C-698/15, EU:C:2016:970) unionin tuomioistuin totesi, että direktiivin 2002/58 15 artiklan 1 kohta ”on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa rikollisuuden torjumiseksi säädetään kaikkien tilaajien ja rekisteröityjen käyttäjien liikenne- ja paikannustietojen yleisestä ja erotuksetta tapahtuvasta säilyttämisestä kaikkien sähköisten viestintävälineiden osalta” [(112 kohta)]. Tästä seuraa, että kansallisessa lainsäädännössä on ”säädettyä selvistä ja täsmällisistä tällaisen tietojen säilyttämistoimenpiteiden laajuutta ja soveltamista koskevista säännöistä, joissa asetetaan vähimmäisvaatimukset” ja ”mainittava erityisesti, missä olosuhteissa ja millä edellytyksillä tietojen säilyttämistoimenpide voidaan toteuttaa ennaltaehkäisevästi, jotta taataan, että toimenpide rajoittuu täysin välttämättömään” [(109 kohta)]. Lisäksi edellytetään, että tietojen säilyttämisen on kuitenkin aina oltava sellaisten ”objektiivisten perusteiden mukaista, joilla luodaan yhteys säilytettävien tietojen ja asetetun tavoitteen välille” ja täytettävä asialliset edellytykset, joilla ”rajataan tehokkaasti toimenpiteen laajuus ja tätä kautta asianomainen yleisö” [(110 kohta)]. Kieltäytyessään poistamasta niitä valittajan puhelutietoja, jotka AMF oli koonnut posti- ja telelain L.34-1 §:n ja R.10-13 §:n nojalla, rikostutkintajaosto toimi mainittujen vaatimusten vastaisesti, koska näillä säännöksillä on otettu käyttöön tietojen yleistä ja erotuksetta tapahtuvaa säilyttämistä koskeva järjestelmä, jolla voidaan katsoa puututtavan vakavalla tavalla yksityisyyden suojaan, eikä niissä säädetä minkäänlaisista

takeista, joiden avulla säilyttämistoimenpide rajattaisiin tiettyyn ihmisjoukkoon tai niihin tietoihin, joilla on tosiasiallisesti yhteys vakavaan rikollisuuteen.

- 15 Unionin tuomioistuin on 21.12.2016 antamassaan tuomiossa Tele2 Sverige ja Watson ym. (C-203/15 et C-698/15, EU:C:2016:970) todennut edelleen, että ”koska direktiivin 2002/58 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen lainsäädännöllisten toimenpiteiden” – – edellytyksenä ovat asianmukaiset suojamääräykset”, tällaisessa toimenpiteessä on – – oltava selkeät ja täsmälliset säännöt, joissa ilmaistaan, missä olosuhteissa ja millä edellytyksillä sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajien on annettava toimivaltaisille kansallisille viranomaisille oikeus saada tietoja” [(117 kohta)]. Kieltäytyessään toteamasta niitä valittajan puhelutietoja pätemättömiksi, jotka teleoperaattorit olivat luovuttaneet AMF:n tutkintahenkilöstölle rahoitusmarkkinalain L.621-10 toisen virkkeen perusteella, rikostutkintajaosto rikkoi direktiivin 2002/58 15 artiklan 1 kohtaa, sillä näissä kansallisissa säännöksissä ei ole rajoitettu millään tavalla tutkintahenkilöstön oikeutta saada teleoperaattoreiden säilyttämiä ja käsittelemiä tietoja, eikä niissä säädetä ”suojamääräyksistä, joilla kyettäisiin takaamaan se, että yhtäältä oikeus yksityiselämän suojaan ja toisaalta yleiseen järjestykseen kohdistuvien loukkausten ja muiden lainvastaisten tekojen tutkinnan ennaltaehkäisy kyettäisiin sovittamaan yhteen tasapainoisesti”, kuten Conseil constitutionnel, joka totesi kyseiset kansalliset säännökset perustuslain vastaiseksi, on huomauttanut (21.7.2017 annettu päätös nro 2017-646/647 perustuslainmukaisuutta koskevassa ennakkoratkaisuasiassa, QPC).
- 16 Valittaja katsoo, että minkä tahansa viranomaistaholta tapahtuneen puuttumisen niiden oikeuksien käyttämiseen, jotka kuuluvat yksityiselämän suojan piiriin, on oltava välttämätöntä ja oikeasuhteista. Rikostutkintajaosto ei kuitenkaan voinut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklaa loukkaamatta kieltäytyä toteamasta valittajan puhelutietoja pätemättömiksi, koska teleoperaattorit olivat säilyttäneet ja tämän jälkeen luovuttaneet ne AMF:n tutkintahenkilöstölle sellaisten hallinnonsisäisten määräysten perusteella, joissa ei ole säädetty riittävästä takeista väärinkäytösten rajoittamiseksi.

VII. Ennakkoratkaisupyynnön perusteet

- 17 Torjuakseen väitteen siitä, että rahoitusmarkkinalain L. 621-10 § ja posti- ja telelain L. 34-1 § ovat ristiriidassa eurooppaoikeuden oikeussääntöjen kanssa direktiivissä 2002/58 vahvistettujen pakottavien vaatimusten osalta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa, rikostutkintajaoston tuomarit ovat ensin viitanneet olosuhteisiin, joiden vallitessa henkilötiedot oli koottu, todetakseen tämän jälkeen, että rahoitusmarkkinalain L.621-10 §, jonka mukaan vain hallintoviranomaisen tähän valtuutetulla henkilöstöllä, jota sitoo ammattisalaisuus, on valta hankkia kirjautumistietoja, ei ollut ristiriidassa direktiivin 15 artiklan 1 kohdan kanssa.

- 18 Jaoston tuomarit katsovat, että tilanne on tämä myös posti- ja telelain L.34-1 §:n osalta sen R. 10-3 §:ssä säädettyjen rajoitusten ansiosta sekä sen osalta, mitä tietoja operaattoreiden on säilytettävä, että sen osalta, kuinka kauan tietoja säilytetään.
- 19 He painottavat, että markkinoiden väärinkäytöstä annetun asetuksen N:o 596/2014 23 artiklan 1 kohdan h alakohta antaa toimivaltaisille viranomaisille mahdollisuuden vaatia kansallisen lainsäädännön sallimissa puitteissa televiestintäoperaattorin hallussa olevia tietoliikennetietoja, jos voidaan perustellusti epäillä 14 artiklan a tai b kohdan, – joissa kielletään sisäpiirikaupat ja niiden yritys sekä se, että tällaisia toimia suositellaan tai niihin houkutellessa toinen henkilö –, tai 15 artiklan, – jossa kielletään markkinoiden manipulointi, – rikkomista ja jos näillä tiedoilla saattaa olla merkitystä tällaista rikkomista tutkittaessa.
- 20 Tuomarit katsovat tämän perusteella, ettei unionin asetuksen, soveltamisalaltaan yleisen sekä kaikilta osiltaan velvoittavan ja suoraan jäsenvaltioissa kaikkiin oikeussubjekteihin sovellettavan unionin oikeussäännön mukaisten säännösten soveltamisesta voi seurata pätemättömyyttä mitään osin.
- 21 Valittaja on riidanalaiseen tuomioon kohdistamansa kassaatiovaatimuksen perusteeksi esittänyt pääasiallisesti, että tiedot on koottu direktiivin 2002/58, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut, vastaisesti niiden edellä mainittujen säännösten perusteella, joissa on säädetty yleisestä ja erotuksetta tapahtuvasta tietojen säilyttämisestä, ja ettei rahoitusmarkkinalain L. 621-10 §:n, sellaisena kuin se on voimassa 26.7.2013 annetulla lailla muutettuna, säännöksillä millään tavoin rajoiteta AMF:n tutkintahenkilöstön oikeutta hankkia säilytettyjä tietoja.
- 22 Cour de cassationin esittelijä katsoo tämän osalta, että unionin tuomioistuimelle on esitettävä kaksi kysymystä, joista ensimmäinen koskee niiden edellytysten eurooppaoikeuden mukaisuutta, joiden vallitessa yksityiset operaattorit säilyttävät kirjautumiseen liittyviä henkilötietoja, ja toinen edellytyksiä, joiden vallitessa AMF:llä on oikeus tutustua niihin, eli oikeutta, josta säädetään rahoitusmarkkinalain L. 621-10 §:ssä, sellaisena kuin se oli voimassa tosiseikkojen tapahtumahetkellä, kun otetaan huomioon markkinoiden väärinkäytöstä annetun asetuksen N:o 596/2014 – jolla kumottiin sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista 28.1.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/6 – säännökset ja niistä jäsenvaltioille koituvat velvoitteet.
- 23 Valittaja on vastineessaan esittänyt, ettei asiassa ole syytä pyytää unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisua, koska se on jo selvästi ilmaissut kantansa direktiivin 2002/58 sisällöstä.

- 24 Valitusperusteen tutkinta edellyttää, että kirjautumistietojen saamista koskevia yksityiskohtaisia menettelysääntöjä tarkastellaan erillään niiden säilyttämistä koskevista menettelysäännöistä.

a) Kirjautumistietojen saaminen

- 25 Unionin tuomioistuin on 21.12.2016 antamassaan tuomiossa Tele2 Sverige ja Watson ym. (C-203/15 et C-698/15, EU:C:2016:970) todennut, että direktiivin 2002/58 15 artiklan 1 kohtaa on tulkittava Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7, 8 ja 11 artiklan sekä 52 artiklan 1 kohdan valossa siten, että ”se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa säännellään liikenne- ja paik[annus]tietojen suojaa ja turvaa, – – ja jossa ei rikollisuuden torjumisen puitteissa rajoiteta tätä tietojen saantia vain vakavan rikollisuuden torjumisen tarkoitukseen, eikä tietojen saannin edellytykseksi aseteta tuomioistuimen tai riippumattoman hallintoviranomaisten suorittamaa ennakkovalvontaa eikä vaadita, että kyseessä olevat tiedot säilytetään unionin alueella” (125 kohta).
- 26 Conseil constitutionnel on puolestaan 21.7.2017 antamassaan päätöksessä todennut perustuslain vastaiseksi rahoitusmarkkinalain L. 621-10 §:n sillä perusteella, että AMF:n noudattama tietojensaantimenettely, sellaisena kuin sitä sovellettiin tosiseikkojen tapahtumahetkellä, oli ristiriidassa ihmis- ja kansalaisoikeuksien julistuksen 2 artiklassa taatun yksityiselämän suojan kanssa. Koska riidanalaisten säännösten välittömästä kumoamisesta olisi aiheutunut ilmeisen kohtuuttomia seurauksia, Conseil constitutionnel lykkäsi kuitenkin niiden kumoamista 31.12.2018 asti. Lainsäätävä ryhtyi toimenpiteisiin tämän perustuslainvastaisuuden toteavan ratkaisun johdosta ja lisäsi 23.10.2018 antamallaan lailla [kyseiseen lakiin] uuden L.621-10-2 §:n, jossa säädetään ennakkoluvasta, jonka ”tietojensaantipyynnöiden valvojaksi” (contrôleur des demandes d'accès) nimetyn riippumattoman hallintoviranomaisen pitää myöntää AMF:n tutkintahenkilöstön tekemille kirjautumistietoja koskeville tietojensaantipyynnöille.
- 27 Koska Conseil constitutionnelin päätöksen vaikutuksia lykättiin tuonemmaksi, on katsottava, ettei tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa olleiden lain säännösten perustuslainvastaisuuteen voida perustaa pätemättömyyden toteamista. Sitä vastoin, vaikka rahoitusmarkkinalain L. 621-1 §:n, sellaisena kuin se oli voimassa riidanalaisten tekojen tapahtumahetkellä ja kuin se on voimassa tällä hetkellä, mukaan AMF on ”riippumaton viranomaisen”, sen tutkintahenkilöstölle annetut valtuudet hankkia kirjautumistietoja ilman tuomioistuimen tai jonkin muun riippumattoman hallintoviranomaisen tähän kohdistamaa ennakkovalvontaa eivät olleet Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7, 8 ja 11 artiklassa vahvistettujen vaatimusten mukaisia, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on niitä tulkinnut.
- 28 Avoimeksi jää vain kysymys mahdollisuudesta lykätä niitä vaikutuksia, joita aiheutuu rahoitusmarkkinalain L. 621-10 §:n ristiriidasta eurooppaoikeuden oikeussääntöjen.

b) Kirjautumistietojen säilyttäminen

- 29 Unionin tuomioistuin on 21.12.2016 antamassaan tuomiossa *Tele2 Sverige ja Watson ym.* (C-203/15 et C-698/15, EU:C:2016:970) todennut, 21.12.2016 antamassaan tuomiossa, että direktiivin 2002/58 15 artiklan 1 kohtaa, ”kun se luetaan Euroopan perusoikeuskirjan 7, 8 ja 11 artiklan sekä 52 artiklan 1 kohdan valossa, on tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa rikollisuuden torjumiseksi säädetään kaikkien tilaajien ja rekisteröityjen käyttäjien kaikkien liikenne- ja paikannustietojen yleisestä ja erotuksetta tapahtuvasta säilyttämisestä kaikkien sähköisten viestintävälineiden osalta” (112 kohta).
- 30 Käsiteltävässä asiassa AMF on käyttänyt oikeutta tutustua säilytettyihin tietoihin, sillä se epäili sisäpiiritiedon ja markkinoiden väärinkäyttöön liittyviä vakaviksi katsottavien rikosten tunnusmerkistöjen täyttäviä tekoja ja sen piti tehokkaan tutkinnan toimittamiseksi verrata toisiinsa sellaisia tietyllä ajanjaksolla säilytettyjä eri tietoja, joiden avulla sen oli mahdollista saada selville useamman eri toimijan välisiä sisäpiiritietoja, joista asiassa kyseessä olevat lainvastaiset menettelyt kävivät ilmi.
- 31 Näissä AMF:n toimittamissa tutkinnoissa on noudatettu velvoitteita, joita jäsenvaltioille on asetettu direktiivillä 2003/6, jonka mukaan niiden on osoitettava yksi hallintoviranomainen, jonka toimivaltuuksiin kuuluu sen 12 artiklan 2 kohdan d alakohdassa määritelty oikeus vaatia olemassa olevia tallenteita puhelusta ja tietoliikenteestä.
- 32 Markkinoiden väärinkäytöstä 16.4.2014 annetulla asetuksella N:o 596/2104, jolla direktiivi 2002/58 korvattiin 3.7.2016 alkaen, vahvistetaan, kuten sen 1 artiklassa määritelty tavoite osoittaa, ”sisäpiirikauppoja, sisäpiiritiedon laiton ilmaisemista ja markkinoiden manipulointia – – koskeva yhteinen sääntelykehys sekä toimenpiteitä markkinoiden väärinkäytön estämiseksi, jotta voidaan varmistaa unionin rahoitusmarkkinoiden luotettavuus, parantaa sijoittajansuojaa ja lisätä luottamusta näihin markkinoihin”.
- 33 Sen 23 artiklan 2 kohdan g ja h alakohdassa säädetään, että toimivaltainen viranomainen voi vaatia sijoituspalveluyritysten, luottolaitosten tai rahoituslaitosten hallussa olevat tallenteet puhelinkeskusteluista tai sähköisestä viestinnästä tai tietoliikennetiedoista.
- 34 Toimivaltainen viranomainen voi myös vaatia kansallisen lainsäädännön sallimissa puitteissa televiestintäoperaattorin hallussa olevat tietoliikennetiedot, jos voidaan perustellusti epäillä sisäpiirikauppoja ja sisäpiiritiedon lainvastaista ilmaisemista koskevan 14 artiklan a tai b alakohdan tai markkinoiden väärinkäyttöä koskevan 15 artiklan rikkomista ja jos näillä tiedoilla saattaa olla merkitystä tutkittaessa tällaista rikkomista.
- 35 Asetuksessa (johdanto-osan 65 perustelukappale) korostetaan, että tällaiset tietoliikennetiedot ovat ratkaisevan tärkeitä ja toisinaan ainoita todisteita, joiden avulla sisäpiirikaupat ja markkinoiden manipulointi voidaan havaita ja todistaa,

koska ne voivat paljastaa väärän tai harhaanjohtavan tiedon levittämisestä vastaavan henkilön henkilöllisyyden tai todistaa henkilöiden olleen yhteydessä toisiinsa tiettyinä ajankohtana ja osoittaa kahden tai useamman henkilön välisen yhteyden.

- 36 Koska tällaisten valtuuksien käyttö saattaa johtaa ristiriitaan yksityis- ja perhe-elämän, kodin ja viestien suojan kanssa, jäsenvaltiot veloitetaan säätämään asianmukaisista ja tehokkaista suojatoimista väärinkäytöksiä vastaan rajoittamalla valtuuksien käytön ainoastaan niihin tilanteisiin, joissa ne ovat tarpeen sellaisten vakavien tapausten asianmukaiseksi tutkimiseksi, joissa jäsenvaltioilla ei ole olemassa vastaavia keinoja, joilla samaan lopputulokseen päästäisiin tehokkaasti (johdanto-osan 66 perustelukappale), mikä osoittaa, että tiettyjä asetuksessa tarkoitettuja markkinoiden väärinkäyttötilanteita on pidettävä vakavina rikoksina.
- 37 Käsiteltävässä asiassa sisäpiiritiedot, jotka saattavat täyttää lainvastaisen markkinakäytännön aineellisen tunnusmerkistön, olivat tyypiltään suullisia ja salaisia.
- 38 On siis kysyttävä, miten direktiivin 2002/58 15 artiklan 1 kohta, luettuna yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7, 8 ja 11 artiklan kanssa, voidaan sovittaa yhteen niiden vaatimusten kanssa, jotka on asetettu direktiivin 2003/6 ja asetuksen N:o 596/2014 edellä mainituissa säännöksissä.
- 39 Olemassa olevasta oikeuskäytännöstä ei saada tarvittavaa vastausta tähän kysymykseen tilanteessa, jossa kyseessä ovat oikeudelliset seikat ja tosiseikat, jollaisia ei aiemmin ole tarkasteltu, joten on mahdotonta todeta, ettei ole perusteltua syytä epäillä sitä, miten unionin oikeutta on sovellettava. Asiassa on siis käännyttävä unionin tuomioistuimen puoleen.
- 40 Mikäli Cour de cassationin olisi unionin tuomioistuimen vastauksen perusteella katsottava, että kirjautumistietojen säilyttämistä koskeva Ranskan lainsäädäntö ei ole unionin oikeuden mukainen, on aiheellista kysyä, voidaanko tämän lainsäädännön vaikutukset pitää tilapäisesti voimassa, jotta välttyttäisiin oikeudelliselta epävarmuudelta ja jotta tätä ennen koottuja ja säilytettyjä tietoja voitaisiin käyttää johonkin kyseisen lainsäädännön mukaisista tarkoituksista.
- 41 Unionin tuomioistuimelle on näin ollen syytä esittää edellä muotoillut ennakkoratkaisukysymykset.